

MADAGASKAR forum

Vennskapsforeningen Norge - Madagaskar
Fikambanana Fifankatiavana Norvezy - Madagasikara

nr 1 2012 årgang 10

Menneskerettigheter – bare for de rike?

Politikkens magi

Pannekaken på Madagaskar

Maleren Ralambo

Organ for
Vennskapsforeningen
Norge - Madagaskar (VNM)

STYRET I VNM

LEDER

Øyvind Dahl

E-POST

oyvind.dahl@lyse.net

ØVRIGE STYREMEDLEMMER

Nestleder Arnhild

Fjose, Kasserer Jakob

Vea, Sekretær Guro

Veum, Webmaster

Heri Ramampiaro,

Annonseansvarlig John

Magnus Nygaard, 1. vara

Tore Vatn, 2. vara Anna

Chalachanova.

Vennskapsforeningen er ikke ansvarlig for innholdet i bladet; dette er redaktørens ansvar. Redaksjonen følger Vær Varsomplakaten og Redaktørplakaten.

REDAKTØR

Linn Krogh Hansen

E-POST

ilinn@frisurf.no

TLF 99 24 98 55

FORMGIVING

Anita R. Hetland

ARI Design

LOGO

Alvar Berget

FOTO FORSIDE

Diadem Sifaka,

(Propithecus diadema)

fra Nasjonalparken i

Andasibe.

Foto: Øyvind Dahl

FOTO BAKSIDE

Mann med valiha.

Akvarell laget av

Emile Ralambo

Foto: Øyvind Dahl

(privat eie)

REDAKTØREN HAR ORDET**Kjære Madagaskarvenner**

Igjen går det mot vår, og selv om kalenderen viser kun medio mars minner temperaturen om tidlig sommer her på Østlandet idet dette bladet sendes til trykk.

Denne gangen byr vi på flere hyggelige historier fra Madagaskar, deriblant om Lovasoa, som skal være et kurs – og samlingsted for universitet – og høyskolestudenter og personell.

Å skille politikk fra magi og moderne religion er så å si umulig hvis man skal forsøke å forstå hvilke verdier det gassiske samfunnet er bygget opp rundt. Spennende er det derfor å lese om sammenhengen mellom politikk, religion og magi i dagens Madagaskar.

Til tross for at de ti politiske partiene skrev under på det såkalte «veikartet» den 17. september i fjor, ser det ut at en løsning av den politiske konflikten lar vente på seg. Ved å lese Øyvind Dahls åpningsartikkel «Var veikartet en blindvei?», kan du holde deg oppdatert på den stadig mer komplekse og langvarige politiske krisen på Madagaskar.

Det er også på tide å forberede seg til et nytt årsmøte. Bakerst i bladet finner du informasjon og årsmelding for 2011!

God påske!

Linn Krogh Hansen

I DETTE NUMMERET

4 VAR VEIKARTET EN BLINDVEI?

6 MED NORGE I VEGGENE

10 POLITIKKENS MAGI

14 MENNESKERETTIGHETER - BARE FOR DE RIKE?

16 PANNEKAKEN - PÅ MADAGASKAR

20 SANDEN I FLASKEMANNENS HÅND

21 MADAGASKAR I KARMSUND

22 EMILE RALAMBO OG HANS MALERIER

24 SMÅNYTT - REGNSKAP

26 SAKSPAPIRER TIL ÅRSMØTET 2012

REDAKSJONEN

REDAKTØR

LINN KROGH HANSEN (42) er utdannet sosialantropolog og har praksis fra Ifaty utenfor Toliara (1997). Tema for hovedoppgaven er religiøs praksis og sosial endring i vezoenes daglige liv. Hun var sist på Madagaskar i 2005, etter å ha mottatt journaliststipend fra UD. Arbeider nå som journalist i magasinet Seilas.

E-post: ilinn@frisurf.no

STAVANGER

ARNE MORTEN ROSNES (39) er fra Stavanger og er gift med tidligere VNM-styremedlem Ellen Vea Rosnes. Han var på Madagaskar frem til juli 2008 og arbeidet litt frivillig for NMS i tillegg til stilling som informasjonskonsulent i FNs matvareprogram (WFP) siden april 2007. Nå bor familien i Stavanger. Han jobber i Mintra som utvikler e-læring.

E-post: arne.morten@rosnes.com.

REDAKSJONSASSISTENT

ØYVIND DAHL (71) er pensjonert professor i interkulturell kommunikasjon og sosialantropologi fra Misjonshøgskolen. Han har jobbet som lektor på Lærerskole på Madagaskar, vært generalsekretær i Bistandsnemnda og er nå leder for Vennskapsforeningen Norge - Madagaskar. Han har hatt mange oppdrag på Madagaskar.

E-post: oyvind.dahl@lyse.net

MADAGASKAR

SOPHIE KÜSPERT-RAKOTONDRAINY (23) har bodd på Madagaskar i ni år med avbrekk på to år i Norge siden 2002. Hun har gått på både norsk og gassisk skole og etter videregående tok Sophie et friår på øya der hun jobbet i Provert og grønne skoler, Bara. Hun var på landsbygda og underviste der i tillegg til at hun var på en sykestue og lærte om helsearbeid. Høsten 2008 giftet Sophie seg med koordinatoren for grønne skoler, Mparany. Hun har en bachelor i pedagogikk fra Universitetet i Bergen og tar nå en master i "Comparative and International Education" ved Universitetet i Oslo. Hun og Mparany driver et barnebokforlag, "Vakoka Vakiteny" på Madagaskar der de gir ut bøker på morsmålet.

E-post: sophiekuspert@yahoo.com

STAVANGER

ERIK TANGEDAL (74) er teolog fra Misjonsskolen i Stavanger/MF. Arbeidde i 15 år i Den Lutherske Kyrkja (FLM) på Madagaskar i tidsrommet 1966 - 1997, første fem år på Vestkysten, seinare i kyrkja si misjonsavdeling Tafika Masina Maharitra med reiser til utkantar over heile øya. Studieopphald på Madagaskar 1999 i møte med hyrderørsla innan FLM. Seinare besøkt øya fem gonger som reiseleiar for turistar og guide, seinast okt/nov 2007.

E-post: erik.tangedal@lyse.net

Var veikartet en blindvei?

Da veikartet for en løsning av den politiske krisen ble undertegnet natten til lørdag 17. september 2011, øynet mange en løsning på krisen. Snart et halvt år etter ser floken like vanskelig ut. Hvorfor følges ikke de gode intensjonene opp?

TEKST: ØYVIND DAHL
FOTO: FN OG L'EXPRESS

Veikartet «feuille de route» ble underskrevet av ti politiske partier inkludert de politiske grupperingene til de tidligere presidentene Zafy Albert og Marc Ravalomanana. Bare Didier Ratsirakas gruppering unnlot å underskrive. Han foretrekker å underskrive selv på en samling der alle presidentene kan være til stede. Underskrivningen av dokumentet, som ble fremforhandlet av SADC, utløste spontane klappsalver fra alle de tilstedeværende som så en løsning av den politiske krisen etter statskuppet for tre år siden, 17. mars 2009.

Rajoelina i FN – internasjonal anerkjennelse?

Straks etter undertegningen ble overgangspresident Andry Rajoelina tatt imot som en statsjef i FN. I motsetning til den pinlige situasjonen i 2009, der han ble nektet å bestige podiet, fikk han denne gangen tale til FNs 66. generalforsamling. Generalforsamlingen hadde som tema: «Styrking av mæglingsrolle som fredelig løsning av konflikter». Dette temaet passet Rajoelina meget godt: Han sa at konflikten på Madagaskar, i motsetning til Libya, var løst uten blodsutgytelser, bomber og krigsmaskiner. Det ble tatt bilder som viser håndtrykket mellom

den unge Rajoelina og generalsekretær Ban Ki Moon. Bildet antyder at det internasjonale samfunnet er på vei til å anerkjenne Madagaskar.

I slutten av oktober utnevnte Rajoelina Omer Beriziky som ny statsminister for en samlingsregjering. 21. november var regjeringen på plass med ministre fra ulike politiske grupperinger inkludert fem fra Ravalomananas gruppe. Litt etter var også de to kamrene i parlamentet, overgangsrådet og overgangskongressen supplert med folk fra andre grupperinger enn HAT, overgangsautoriteten til Rajoelina. Zafy har imidlertid holdt seg unna disse overgangsinstusjonene fordi han mener at Rajoelina ikke har respektert veikartets krav om balanse mellom grupperingene. Rajoelina vil gjennomføre en ensidig overgang, med Frankrikes støtte, hevder Zafy.

Ratsiraka og Ravalomanana

Etter ni år i eksil i Paris kom eksipresident Didier Ratsiraka - populært kalt «Deba» - tilbake til Madagaskar fulgt av sin hustru Céline. Ved ankomsten sang han Edith Piafs sang: «Non, je ne regrette rien...» (Nei, jeg angrer ingenting...) før han med følget sitt tok inn på femstjernershotellet Carlton. Etter et par uker reiste han tilbake til

Paris, angivelig for helsens skyld.

Også Ravalomanana ville ta ordlyden i veikartet alvorlig, og lørdag 21. januar satte han seg på regulært rutefly fra Sør-Afrika sammen med sin kone Lalao. Justisministeren har sagt at han kunne komme tilbake, men at han ville bli arrestert på flyplassen. Spenningen var stor da klokken nærmet seg 14.10 da Air Link-flyet skulle lande. Store folkemengder var møtt frem for å ønske den avsatte presidenten velkommen tilbake. Flyet kom aldri. Før det kunne lande, hadde Rajoelina sørget for å stenge alle internasjonale flyplasser på Madagaskar. Opposisjonen hevdet at dette viste at Rajoelina ikke respekterer veikartet han selv har undertegnet. I veikartets paragraf 20 står det uttrykkelig at alle gassere inkludert Marc Ravalomanana har rett til å komme tilbake til Madagaskar «uten betingelser». En uke etter forsøkte kona til Marc, Lalao Ravalomanana, å komme tilbake, men etter ordre fra transportministeren fikk hun ikke gå om bord i flyet. Sønnen, Tojo Ravalomanana, er på familiens farm utenfor Antsirabe, men han ble utsatt for brutale husundersøkelser.

To vekter og to mål?

Etter dette boikottet Ravalomananas

Rajoelina og Ban Ki Moon.

Statsminister Beriziky.

Marc og Lalao Ravalomanana på flyet.

Velkomst for Marc Ravalomanana.

gruppe overgangsinstusjonene. Det ble innkalt til hastemøte i Sør-Afrika der alle grupperingene møtte. SADC ga Madagaskar frist til utløpet av februar måned for å få på plass lover om amnesti som kan åpne for at Marc Ravalomanana kan komme tilbake. Rajoelina har ikke gjort noe for å møte dette kravet.

Opposisjonsledere sier at Madagaskar gjør seg til latter overfor utlandet ved at den forskjellsbehandler tidligere domfelte. Også eks-president Ratsiraka er dømt, men kunne fritt komme tilbake. Nåværende utenriksminister har dom på seg, men er godkjent av overgangsregimet. Hvor er rettsstaten, sier historieprofessor Mannassé Esoavelomanandroso? Er det to vekter og to mål? At det knirker i forhold til regjeringen er blitt tydelig ved at overgangs-presidenten stengte flyplassene uten at statsministeren eller transportministeren var orientert.

Demokratiplassen uten demokrati

På tre-årsdagen etter innvielsen av demokratiplassen i hovedstaden, den 17. januar, kom eks-president Zafy Albert og la en bukett med blomster foran porten. Men ingen fikk komme inn på den såkalte demokrati-plassen og de fremmøtte ble straks etter spredt med tåregass. Fjernsynsstasjonen TV-Plus sendte samme kveld utklipp fra Andry Rajoelinas tale for tre år siden der han med store ord snakket om betydningen av demokrati. TV-klippet ble ledsaget av en reportasje fra tåregassak-

sjonen tre år etter.

Madagaskar er en delt nasjon. Tre år etter skytingen foran presidentpalasset møtte en stor folkemengde opp for å minnes ofrene. Det hevdes nå at 47 mennesker ble drept og 175 såret. President Ravalomanana ble gjort ansvarlig, men det var lederne av demonstrasjonene som sendte folkemengden mot palasset som de viste var bevoktet. Episoden ble en viktig faktor som førte til Ravalomananas fall 17. mars 2009. Monja Roindefo, som ble statsminister for den nye kuppregjeringen, innrømmer at det aldri er blitt satt i gang noen etterforskning om hva som virkelig skjedde den dagen. Den «røde lørdagen» 7. februar ble minnet med en økumenisk gudstjeneste.

Internasjonal oppmykning?

I forhold til det internasjonale samfunnet er det tegn på oppmykning. EU har utnevnt en ny EU-ambassadør på Madagaskar. Som nevnt fikk Rajoelina tale i FN. FN vil hjelpe til ved gjennomføringen av presidentvalg, parlamentsvalg og lokalvalg. Alle internasjonale partnere sier at de vil støtte en fri uavhengig valgprosess. AU og SADC har tatt aktivt del i meglingsprosessene. USA støtter fortsatt humanitært arbeid. Det er undertegningen og iverksettelsen av veikartet som ligger til grunn for en noe nølende ny holdning. En million euro fra EU er øremerket bistand til Madagaskars befolkning og vil bli overført ikke-stat-

lige organisasjoner (NGO). Men EU har ennå ikke gjenopptatt stat-til-stat samarbeidet.

I kuppåret 2009 falt den gassiske økonomien med 3,7 prosent. I 2010 var veksten 0,3 prosent. Den kan kanskje nå 2 prosent i 2012 dersom ikke noe uforutsett skjer. Men dette er langt unna rekordåret 2003 da veksten var 9,8 prosent. (Tribune). Det kan raskt konstateres at de fattige har fått det verre. Mange har ikke lenger råd til å sende barna sine på skolen. Korrupsjonen blomstrer som aldri før. Fundamentale menneskerettigheter brytes. Det er ingen forsamlingsfrihet, og politiske fanger, journalister og andre sitter fortsatt bak lås og slå.

Og likevel er det lyspunkter. Turistindustrien er i ferd med å ta seg opp igjen. Byråkratiet virker, om enn langsomt. Det er mulig å få til ting på Madagaskar gjennom såkalte non-governmental organisations (NGOs). Mange hevder at dersom det blir frie valg og Marc Ravalomanana får stille som kandidat, vil han vinne. Til tross for at han har begått mange feilgrep, er han den av landets presidenter som har gjort mest for sitt eget land, hevder tilhengerne. Men det virker som om Rajoelina ikke er interessert i noe valg. Så lenge nasjonen humper og går, kan han styre som en enevoldskonge uten å bry seg om demokratiske spilleregler. Men folks utålmodighet med Rajoelinas styre er økende. Dersom ikke veikartet følges opp, er Madagaskar inne i en blindvei.

Varaordfører Bjørg Tysdal Moe fra Stavanger og ordfører Olga Ramalason overrekker de to vennskapsbyenes byvåpen som gave til Lovasoa.

Med Norge i veggene

Lovasoa - fra visjon til virkelighet

Lovasoa skal være et møtested der nordmenn og gassere kan knytte kontakter og jobbe sammen om felles prosjekter. Lovasoa er ikke et nytt universitet, men et senter der universiteter og høyskoler kan holde kurs, konferanser og bidra til utveksling mellom studenter og lærere i nord og sør.

TEKST OG FOTO: ØYVIND DAHL

Det var den nye direktøren for Lovasoa, Danielle Rahaingonjatovo, som sa dette under åpningen av Second Antsirabe Network Conference som fant sted på det nye senteret i dagene 28.-30. november 2011. I sin innledning understreket hun at den tidli-

gere norske skolen vil være et norsk-gassisk kultursenter der gassisk språk vil bli brukt, men også norsk, fransk og engelsk. Ikke minst vil det være viktig å skape et senter der gassiske studenter vil komme inn i et miljø der de kan lære engelsk som kommuni-

kasjonsspråk, bli vant til å høre det og snakke det med norske jevnaldrende. De fleste norske studenter snakker ikke fransk, men er gode i engelsk, så her er det muligheter for gjensidig læring.

Danielle har tidligere vært

Utsikt fra Lovasoa til Ranomafana med Vohitra i bakgrunnen.

personaldirektør i det gassiske telekommunikasjonsselskapet TELMA – Madagaskars svar på Telenor – med ansvar for 1200 ansatte i konsernet. Hun ble enke i for to år siden og har fire voksne gutter. Hun har tidligere vært lærer på kirkens skole i Maintirano og har en master i økonomi og administrasjon. Hun har også erfaring fra internasjonalt arbeid. Hun begynte på Lovasoa i september.

Nettverksbygging

Årets nettverkskonferanse samlet ca. 35 nordmenn og over 50 gassere med ulik faglig bakgrunn. Fra norsk side var det utsendinger fra Universitetet i Bergen, Universitetet i Stavanger, Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen i Sogn og Fjordane, Mediehøgskolen Gimlekollen, Misjonshøgskolen i Stavanger, Senter for interkulturell kommunikasjon, Stiftelsen for psykiatrisk opplysning, Grønn hverdag, Ambassadeseksjonen i Antananarivo og NORAD.

Fra gassisk side var det utsendinger fra Universitetene i Antananarivo, Fianarantsoa, Toliara og det katolske universitetet på Antsirabe, Det teologiske fakultetet i Fianarantsoa (SALT), École Normale Supérieure, École Supérieure Spécialisée de Vakankaratra (ESSVA), Tombontsoa, FIFAMANOR, Lærerskolen

i Fandriana, UNICEF, Sykepleierskolen på Antsirabe, Mahajanga og Andranomadio sykehus og statlige sykehus i Antananarivo.

I tillegg var kommunene i vennsbyene Antsirabe og Stavanger representert med ordfører Olga Ramalason og varaordfører Bjørg Tysdal Moe. De overrakte et bilde av de to byenes byvåpen til sentret.

De ulike fagfolkene møttes i spesielle arbeidsgrupper etter fagbakgrunn: Undervisning, Helse, Miljø, Journalistikk og medier, Teologi og kultur, Universitetspedagogikk. Det ble knyttet kontakter og inngått avtaler om nærmere samarbeid. Høgskolen i Nord-Trøndelag (Levanger og Namsos) og Universitetet i Stavanger vil sende sykepleiestudenter som kan bo på Lovasoa og ha praksis på kirkens sykehus i Antsirabe. De vil også sende vernepleiere og sosialfagstudenter som kan få praksis i det sosiale arbeid som drives av kirken i området. Lærerstuderter fra Sogn og Trøndelag kan undervise på skoler i Antsirabe mens de bor på Lovasoa. Høgskolen i Buskerud har allerede praktisert dette i flere år. Universitetet for Miljø og Biotvitenskap (UMB) i Ås organiserte kurs på Lovasoa i juni i 2011 og vil gjenta suksessen i år.

Globalt samarbeid

Mediehøgskolen Gimlekollen vil samarbeide med den katolske skolen ESSVA som også underviser i journalistikk og medier. For tiden er Gimlekollen i en fusjonsprosess med Norsk Lærerakademi (NLA) i Bergen og Høgskolen i Staffeldts gate i Oslo. Det betyr at det også kan bli samarbeid om lærerutdanning, pedagogikk og musikkfag.

Misjonshøgskolen i Stavanger vil drive intensivkurs i gassisk kultur og språk for norske studenter i samarbeid med institusjoner i Fianar, Antananarivo og Antsirabe. Det kan også bli aktuelt å sende grupper av studenter som tar kurset «Interkulturell kommunikasjon og globalt samarbeid» til Antsirabe høsten 2012.

Universitetet i Stavanger vil gå bredt inn med å bygge opp et poenggivende kurs innen «Cultural Exchange and Literacy». Dessuten ble det gjort avtaler om universitetspedagogikk med prosjekt tittelen «Teaching and Learning» der en sammen med engelskseksjonen ved Universitetet i Antananarivo skal bygge opp et pilotprosjekt for innføringen av Bologna-prosessen som vil bidra til gjensidig anerkjennelse av eksamener i Europa og Madagaskar. Fra før jobber Lesesenteret i Stavanger med å få på plass en fredskorps-

utveksling for å bidra til utvikling av lærebøker på morsmålet. Hotellhøgskolen i Stavanger har allerede hatt en fredskorpsutveksling med Universitetet i Fianar om økoturisme.

Professor Torleiv Bilstad fra Universitetet i Stavanger har i flere år jobbet med miljøteknologi i samarbeid med Universitetet i Toliara. Etter konferansen kjørte han med sitt følge direkte til Toliara der det ble gjennomført to doktordisputaser med studenter som har hatt studier ved Universitetet i Stavanger. Lovasoa vil bidra til utveksling både nordover og sørover.

Globaliseringens utfordringer ble belyst fra norsk perspektiv av rektor Lars Dahle fra Gimlekollen og fra gassisk perspektiv av pedagogen Micheline Ravalonary fra International Association for Research on Textbooks and Educational Media (IARTEM). Tove Kvil fra Norad orienterte om det nye finansieringsprogrammet for samarbeid mellom universiteter i nord og sør. Konferansespråket var engelsk.

Bredbånd til Lovasoa

Administrerende direktør i TELMA, franskmannen Patrick Pisal-Hamida, redegjorde for mulighetene for

en moderne bredbåndstilknytning for Lovasoa-senteret. Det ligger allerede en sjøkabel fra Port Sudan til Durban med tverrforbindelse til Toliara. Videre er det gravd ned en fiberoptisk kabel fra Toliara til alle større byer – «backbone». Det er meningen at alle gassiske universiteter og høyskoler skal få gratis tilgang til dette nettet. Dette vil bety enormt for kommunikasjonen mellom universiteter og høyskoler i Norge og på Madagaskar. Lovasoa trenger ikke å grave lenger enn noen hundre meter bort til Posthuset på Antsirabe for å knytte seg til nettverket, og betaler mindre enn kostpris for dette gjennom samarbeidet med TELMA.

Under konferansen ble det valgt et permanent styre for senteret med representanter for eierne, Det Norske Misjonsselskap (NMS), Den gassiske lutherske kirken (FLM) og de eksterne partnerne i nord og sør. Utenom direktøren er det ansatt en norsk studiekoordinator, doktorstipendiat Anders Rønningen med bakgrunn fra Lærerskolen i Fandriana og Høgskolen i Vestfold, som sammen med en stab av økonomiledere, ansvarlige for gjestehusdriften, og mange praktiske saker vil gjøre visjonene til virkelighet.

Ilddåp for staben

Et av høydepunktene under konferansen var en kulturaften der både norsk musikk og gassiske rytmer fikk varmet opp forsamlingen. Anders Rønningen imponerte igjen med sin gassiske bambusharpe – valiha.

Staben på Lovasoa fikk virkelig en «ilddåp». Kontaineren med utstyr fra Norge ankom onsdag før konferansen, men allerede søndag kunne gjestene flytte inn i nyoppusset gjestehus, med 17 rom med eget bad. Alle sengene var på plass med myggenett, dusjforheng, gardiner og nyoppussete møbler. Den gamle spisesalen var utvidet med påbygg på nedsiden av det gamle internatet. Kokken var ansatt fem dager før konferansen startet og mange av personalet var uvante og egentlig under opplæring, men klarte brasene godt. Den tidligere skolebygningen var omgjort til konferansesal, sykkelkuret var blitt toaletter, alt var grundig renoverert, nymalt og fint. Etter hvert vil brikkene falle på plass, Lovasoa er allerede etablert som konferansesenter, og reiseselskaper fra Norge vil finne en god base sammen med studenter fra nord og sør, på den tidligere norske skolen.

Fra den nyoppussede konferansesalen: Landy og Arild Bakke på første benk har stått på for å realisere denne drømmen som nå blir virkelighet.

Mye skjer på Lovasoa kurs- og kompetansesenter på Antsirabe

Grønn Hverdag med May Lise Talgø skal kjøre kurs om miljøbygg i mars. Da får de også besøk av en spesialist fra Brasil.

Stiftelsen Psykiatrisk Opplysning (PsykOpp) skal kjøre seminar for 20 leger i samarbeid med sykehus i Antananarivo og SALFA, som administrerer den lutherske kirkens helsearbeid, siste uken av mai. Dette er kommet i stand gjennom nettverksbyggingen som følge av konferansen i november.

Noragric, ved Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB) i Ås, gjentar suksessen fra i fjor og kjører kurs med norske og gassiske studenter om miljø og utvikling i juni. Dette er nå et fast innslag i studiekatalogen ved UMB.

Misjonshøgskolen i Stavanger arbeider sammen med LOVASOA med en modul med innføring i gassisk språk og kultur for norske studenter i forbindelse med kurset Interkulturell kommunikasjon og globalt samarbeid (IKGS) i november. Kurset vil bli gjennomført i samarbeid med den katolske skolen Ecole Supérieure Spécialisée de Vakinankratra (ESSVA).

Universitetet i Stavanger arbeider med et større prosjekt om Culture and Literacy i samarbeid med universitetene i Fianar og Antananarivo. Det jobbes også med kurs om innføringen av kvalitetsreformen ved universiteter på Madagaskar.

Det er et stort marked for selv-betalende korttidsvoluntører. For tiden er det sju voluntører som har praksis i kirkens sosialarbeid SDL og døveskolen FOFAMA. Det arbeides med utvidelser til flere institusjoner i nærheten.

Lovasoa har nå fått bredbåndstilknytning med fiberoptikk gjennom telekommunikasjonsselskapet TELMA.

Lovasoa får snart sin egen nettside, som vil gjøre det lettere å bli informert og få kontakt dersom man planlegger kurs og liknende.

UNICEF og andre NGO'er begynner å få øynene opp for LOVASOA. Det ser ut til å kunne bli mye trafikk fremover.

En sanggruppe LOVA (Militærkoret som var i Norge i 2004) kommer til Norge i slutten av juni for en konsert med Ole Paus og Anders Rønningen i Lillesand kirke. Disse kan kanskje engasjeres en dag eller to etter konserten. Lokale kor og flere musikere medvirker også.

Lovasoa ansetter en ny språklærer som skal bygge opp språkkurs og lage en større portefølje av introduksjonskurs i gassisk, og kurs i fransk og engelsk.

Prosjekteringen av neste byggetrinn er i full gang. Nå skal sengekapasiteten økes drastisk gjennom et rimeligere herberge-tilbud, og kultursenteret med historisk bibliotek, arkiv og museum påbegynnes.

Politikkens magi

Vekkelsesbevegelsen og nasjonal politikk på Madagaskar

Dagen etter statskuppet som førte ordfører Andry Rajoelina til presidentmakten i mars 2009, kom rekker med menn og kvinner kledd i hvite kapper med bibel i hånd og inntok presidentpalasset i hovedstaden. I mange timer ble hauger av gjenstander båret ut på gårdsplassen og brent. Salmer ble sunget mens de hvitkledde høyt og med sinte stemmer kommanderte onde krefter til å forsvinne i Jesu navn.

TEKST OG FOTO: HILDE NIELSSEN OG KARINA HESTAD SKEIE

Denne spektakulære rensingen av presidentpalasset ble omtalt media verden rundt. TV-reportasjer viste journalister fra BBC og franske nyhetskanaler som nokså betuttede vitner til det hele. Som journalisten Vincent Hugeux skrev i avisen L'Express: «Man trodde at presidentpalasset Ambohitsorohitra, som var erobret den foregående kvelden av en kommando med militære mytterister, var tomt for alle dets beboere. Så feil kan man ta. Den elegante røde mursteinsbygningen viste seg å være bebodd av demoner.»

Det samme skjedde i 2002 da Marc Ravalomanana overtok regjeringskontorer og statlige bygninger etter å ha satt tidligere president Didier Ratsiraka til side. Da gikk de hvitkledde «hyrdene» inn på kontorene og jaget ut demoner og andre onde krefter fra regjeringskontorer og ministerier.

Politikk og religion på Madagaskar
Den sterke sammenkoblingen mel-

lom religion og politikk ser vi ikke kun i den siste politiske krisen på Madagaskar. Tvert imot er religion og politikk et konstant, komplekst og motsetningsfylt tema gjennom hele Madagaskars politiske historie. I de sakrale førkoloniale kongedømmene overalt på Madagaskar (ikke bare i Imerina) overlappet den politiske og religiøse sfæren. Politisk lederskap hadde alltid åndelige og kosmologiske implikasjoner.

Det skjedde noe viktig da merina-dronningen Ranaivalona II ble døpt til protestantisk kristendom av en gassisk prest i 1869. Dåpen markerte en begynnende differensiering mellom politiske og religiøse institusjoner samtidig som forestillinger om at politisk lederskap sto i direkte samband med åndelige krefter forble intakt. Hendelsen viste også en direkte kobling mellom kristendommen og merinaenes politiske lederskap på Madagaskar. På et generelt nivå kom kristen tilhørighet til bestemte kirkesamfunn

til å gjenspeile eksisterende sosiale og etniske grenser i det gassiske samfunnet.

Franske kolonimyndigheter introduserte prinsippet om «laïcité» – eller skille mellom religion og stat – i teorien. I praksis underminerte kolonimyndighetene dette prinsippet på flere forskjellige måter. For eksempel ga kolonimyndighetene den katolske kirke en privilegert posisjon for å veie opp mot de protestantiske kirkenes politiske innflytelse. Delvis på grunn av dette ble de protestantiske kirkene i den koloniale perioden raskt sentra for å uttrykke gassisk nasjonal identitet. Samtidig er det viktig å merke seg at selv om kristendommen ble statsreligion, fortsatte tradisjonelle gassiske religiøse praksiser å være hovedreferanseramme for flertallet på Madagaskar. Slik er det fortsatt i dag.

Kirkene som megler i politiske kriser
Madagaskars kristne kirkeråd (FFKM) ble opprettet i 1980 som et samar-

Fra demonstrasjonen i Antsirabe.

beid mellom den katolske, den reformerte, den lutherske og den anglikanske kirken på Madagaskar. Under krisen i 1991 var det Kirkerådet som meklet i striden med president Ratsiraka og Kirkerådet organiserte den grunnlovsgivende forsamling som førte til den tredje republikk i 1992.

FFKM gjorde flere forsøk på å megle også i krisen i 2009, men uten hell. Menneskene vi snakket med like etter kuppet i 2009 hadde ulike formeninger om hvorfor FFKM mislyktes denne gangen. Støttespillere av Ravalomanana skyldte mest på katolikkene, noen fordi de hevdet at katolikkene har en tendens til å assosiere seg med Frankrike, andre fordi «kystbefolkningen er sterke i den katolske kirke, og de liker ikke folk fra innlandet». (Ravalomanana er merina.) De som støttet kuppet hevdet at FFKM tok parti for Ravalomanana da han kom til makten i 2002. Dermed var de ikke nøytrale. Dertil kommer at ved siden av å være landets president var

Ravalomanana også visepresident i den reformerte kirken.

Fifohazana-vekkelsens særpreg

Mens kirkene representert ved kirkerådet FFKM ikke klarte å ha innflytelse på 2009-krisen, kom «*fifohazana*», vekkelsen eller hyrdebevegelsen, til å spille en veldig synlig rolle både før, under og etter kuppet.

Hva er *fifohazana*-vekkelsens særpreg? Både forskere, kirkene selv og flertallet av vekkelsesfolket oppfatter vekkelsen som en del av kirkene. Formelt sett er dette delvis riktig. Den voksende betydningen til vekkelsesbevegelsen innenfor de historiske kirkene, særlig den lutherske kirken, er et slående trekk ved gassisk kristendom de 2-3 siste årtiene. Men samtidig vil vi understreke at *fifohazana* har sin egen historie, som gjør den grunnleggende ulik gassisk kirkekristendom.

For det første, oppsto tre av de fire hovedgrenene av *fifohazana*-bevegelsene utenfor de historiske kirke-

ne med røtter i folkelig kristendom/folkereligøsitet. De har alle lekmenn og -kvinner, som også var analfabeter, som sine grunnleggere, og sterke tilknytningspunkt til gassisk religion/kosmologi. For det andre, er helse, velvære og beskyttelse mot det onde hovedfokus. Dette understrekes av at helbredelse gjennom eksorsisme og bønn står sentralt. For det tredje, oppsto alle *fifohazana*-bevegelsene utenfor Imerina. Derfor utgjør *fifohazana* en viktig innfødt/gassisk lekkristendom som er uavhengig både av europeiske misjonærer og de historiske kirkene og merinas statsprotestantisme. *Fifohazana*-bevegelsene tolket kristendommen inn i vanlige folks opptatthet av «*fahasalamana*» som kan oversettes med helse, lykke, fred og som omfatter alt fra menneskers individuelle daglige bekymringer til bekymringer for samfunnet og den kosmologiske orden.

Med *fifohazana* beveget kristendommen seg inn i en sfære i gas-

sisk kosmologi som til da hovedsakelig hadde vært dominert av ikke-kristne religiøse spesialister. Gjennom å gjøre eksorsisme til en kur for sykdom i sin videste betydning, ble kristendommens område utvidet på en ny og kraftfull og altomfattende måte, nedentfra og opp i samfunnet. Mens de historiske kirkene på Madagaskar på mange måter kom til å gjenspeile og forsterke allerede eksisterende sosiale og regionale strukturer og hierarkier i det gassiske samfunnet, gjør *fifohazanas* direkte kontakt med guddommelige krefter det mulig å bevege seg forbi eksisterende grenser og hierarkier i det gassiske samfunnet, enten de er knyttet til sosial posisjon, forfedre, alder, klasse, utdanning, kjønn eller etnisitet. På denne måten skaper hyrdebevegelsene en ny sosial orden.

Fra grasrot til elite

Den sterke veksten i hyrdebevegelsen fant sted under Ratsirakas presidentperiode. I løpet av 1970, 80 og 90-årene forandret bevegelsen seg fra en relativt liten og marginal grasrotbevegelse som hovedsakelig tiltrakk seg bønder til et fenomen som nå omfatter lekfolk og prester, menn og kvinner, grasrot og elite både innenfor kirkene og i samfunnet generelt. Hyrdebevegelsenes popularitet og spredning har gjort den til en mektig alliert og kilde til makt og støtte.

I dag finner vi innviede hyrder også blant ledende politikere, inkludert tidligere medlemmer av parlamentet og regjering. Det er kanskje kun et tidsspørsmål før en innviet hyrde stiller som presidentkandidat. Dette antyder at bevegelsens rolle i politikken handler om mer enn politisk støtte. Det å være en hyrde har blitt en nyttig politisk ressurs. Som en person sa det: «For folk flest, er det personlige kriser og problem i livet som trekker folk inn i bevegelsen. For andre er bevegelsen blitt et redskap, som et skalkeskjul. Du bruker identiteten som hyrde for å skjule andre motiv. En hyrde oppfattes som en dedikert person med noble hensikter og en god moral. Folk oppfatter deg som en god person. Derfor, skaper hyrdetittelen en tillit som både kan brukes og misbrukes.»

Flere pekte på hvordan måten kristne salmer og hyrder ble brukt på i politiske kontekster signaliserte at de politiske aktørene hadde edle hensik-

ter. Hyrder og salmer gav møtet eller hendingen moralsk legitimitet. Mistroen til det politiske system går så dypt at kristentroen er oppfattet som nødvendig for å unngå at folk tror at den politiske aktiviteten er motivert av politisk opportuniste og onde intensjoner som er ødeleggende for samfunnet.

Politisk krise i spirituelle termer

For mange på Madagaskar er det ikke så underlig å tenke seg at maktpersoner må gjøre bruk av okkulte krefter både for å oppnå og opprettholde makten. I dagene etter rensingen av presidentpalasset viste aviser og fjernsyn bilder av det som ble sagt var okkulte steder, steder for utførelse av okkulte ritualer og mørke gjerninger, for eksempel i nærheten av presidentpalasset utenfor byen, Iavoloha, hvor president Ravalomanana etter sigende skulle ha utført hemmelige mørke ritualer.

Folk som støttet statskuppet gav uttrykk for at de var dypt sjokkert over disse funnene, og så dem som en bekreftelse på at det hadde foregått mye destruktivt under overflaten under Ravalomananas regjeringstid: «Jeg trodde virkelig vi hadde fått en kristen president. Jeg var veldig overasket da jeg så alle disse «*sampy*»-ene – veldig kraftfulle magiske trolldomsobjekter som ble funnet, og som hadde tilhørt Ravalomanana.»

Ravalomanana-supportere, på sin side, stilte spørsmål ved sannhetsgehalten i disse funnene, og hevdet at det dreide seg om fabrikkerte bevis. De magiske objektene hadde blitt plassert bevisst for å diskreditere Ravalomanana. Andre hevdet at funnene måtte være levninger fra tiden til den forrige presidenten eller presanger presidenten hadde fått fra utenlandske gjester. En tidligere rådgiver for Ravalomanana fortalte oss, da han kommenterte rensingen av regjeringsbygninger da Ravalomanana kom til makten i 2002: «Folk som oppnår mye ære og makt vil forsøke å beholde dette med alle midler, også gjennom beskyttelsesmagi. Dette er grunnen til at vi måtte rense ministeriene.»

Mange motstandere av overgangsstyret ga uttrykk for at de var overbevist om at for å klare å gjennomføre kuppet måtte Rajoelina ha brukt ekstremt kraftfull magi. I ukene etter kuppet ble anti-kuppdemonstra-

sjoner stadig angrepet av soldater fra CAPSAT-garnisonen med tåregassgranater og skarpe skudd. Flere ble såret og drept, og opposisjonen hevdet at de offisielle dødstallene var for lave. Rykter fortalte at CAPSAT-soldatene fraktet likene bort og begravde dem i massegraver utenfor byen eller ofret dem til krokodiller som ledd av ritualer som skulle produsere mektig magi. Det virket for oss som at det var en tendens hos begge sider i konflikten, til å demonisere den andre siden.

Trolldom og politikk: maktens to ansikter

Eksorsismen av presidentpalasset, og alt snakket om sort magi under den politiske krisen forteller oss noe om hvordan folk på Madagaskar forstår den politiske verdenen, hvordan makt fungerer og hvordan makt generelt knyttes til kosmologiske krefter. Et nøkkelord i gassisk religion og kultur er kraften som kalles «hasina» – som er et nøkkelbegrep i gassisk kultur. Manipuleringen av denne kraften er et grunnleggende premiss i all gassisk rituell og politisk logikk.

«Hasina» kan forstås som en flyt av skapende eller forandrende kraft som gjennomstrømmer alt i verden. All eksistens er avhengig av denne kraftens kontinuerlige strøm gjennom verden. Denne flyten, denne strømmen (blir av og til sammenlignet med vann – og vannets sirkulasjon), kan imidlertid stoppes eller blokkeres – på grunn av gale ting folk gjør, på grunn av sort magi og andre destruktive krefter som finnes i verden. I dypest forstand handler rituell liv på Madagaskar i bunn og grunn om å ødelegge slike blokkeringer for å sikre den kontinuerlige strømmen av livgivende krefter. Dette gjelder også handlinger som går ut på å forebygge eller nøytralisere sort magi. Sort magi og trolldom er det motsatte av «hasina», kan vi kanskje si.

Tilgang på rikdom, velstand, fremgang og makt er uløselig knyttet til moral og kosmologi. Slik tilgang kan på den ene siden ses på som moralsk verdifullt, et gode for samfunnet, eller på den andre siden, som umoralsk, antisosialt og ødeleggende for samfunnet. Trolldom forteller noe om denne tvetydigheten som alltid vil være tilstede i samfunnet, men sier og noe om hvordan denne tvetydigheten er knyttet til kosmologiske forestillin-

ger og bestemte oppfatninger om verden og hvordan verden fungerer.

I dette perspektivet blir en politiker både en potensiell velgjører og en egoistisk opportunistisk profitor (med andre ord, en farlig trollmann som benytter seg av sort magi). Enten man oppnår eller mister makt, så blir innenfor en slik logikk eller tenkemåte politikk og magi noe som henger tett sammen. Renselsen av offentlige steder kan sees på som nødvendig for å gjenopprette flyten av livgivende, positive krefter i samfunnet.

Hyrder i politikken

I en situasjon der farlige krefter kommer til overflaten, slik som under de siste års politiske uroligheter, blir hyrdene i *fifohazana*-bevegelsen kalt på som profesjonelle eksorsister og eksperter på å håndtere slike onde krefter. Magien som er involvert er så farlig at det må spesialister til. Som en hyrde sa til oss: «Vanlige folk kan bli skadet hvis de forsøker å håndtere slike ting.» Hyrdene, som har spesiell tilgang til hjelpende krefter, fremstår som det motsatte av trollmenn, og gjennom eksorsisme og hyrde-ritualer kan de i folks øyne bidra til å gjenopprette både moralsk og samfunnsmessig orden.

For oss virker det likevel som om hyrdenes rolle i politikken handler om mer enn det å være spesialister på mot-magi. Både før og etter kuppet fungerte hyrdene som åndelige skjold i møter med hæren og politiet under politiske demonstrasjoner. De var åndelige sikkerhetsvakter som med sin tilstedeværelse kunne beskytte mot onde krefter. Med de hvite kappene og biblene ser hyrdene nærmest ut som en magisk hær med magiske våpen. Denne hæren er av en annen orden, en annen sort enn den vanlige hæren, den er ikke underlagt statens makt. Og det er kanskje ikke minst nettopp dette, at de representerer en kraft utenfor staten, utenfor etablerte maktstrukturer, som bidrar til den makten, eller kraften, denne bevegelsen representerer.

Mens vi hørte mye snakk om sort magi og onde krefter under feltarbeidet, snakket folk også om det som skjedde i termer av sykdom og helbredelse. «Madagaskar er sykt og trenger helbredelse», hørte vi flere si. I sitt daglige virke er *fifohazana*-bevegelsen opptatt av å helbrede individet. Nå har

bevegelsen lykkes i å utvide sitt handlingsrom til å omfatte nasjonal politikk. Politikere, staten, ja hele nasjonen trenger deres helbredende krefter.

Fifohazana overskrider grenser

Fifohazana-bevegelsens utvikling og vekst sammenfaller med den gassiske nasjonens fødsel. På mange måter har både *fifohazana* og gassisk nasjonalisme felles røtter. Begges fremvekst har sammenheng med moderniteten, samtidig som de bygger på det kulturelle materialet som man hadde til rådighet.

Fifohazana begynte med små ritualer i hjemmet, husmøter, utvidet etter hvert sin arena til kirken, og derfra videre til den offentlige nasjonale sfæren. Bevegelsens inntog i middelklassene og etter hvert også til deler av den sosiale eliten bidro til å re grunnene for dens nåværende rolle i nasjonal politikk.

Fifohazana er en bevegelse som overskrider etniske skillelinjer, og omgår etablerte maktstrukturer i det gassiske samfunnet – og skaper nye konstellasjoner. Den har ingen enhetlig sentral ledelse eller ett samlende senter. Det er en mangehodet og mangslungen bevegelse som beveger seg i mange regninger, og som både overskrider grenser og skillelinjer og skaper nye. Mye av bevegelsens kraft, vil vi påstå, ligger nettopp i bevegelsens spesifikke natur, som skiller seg på grunnleggende måter fra andre maktstrukturer i det gassiske samfunnet – som kirken og staten.

Når *fifohazana* tilbyr sine tjenester til kirkene, til politikere eller staten betyr ikke dette at den underlegger seg disse. Det ligger i bevegelsens natur at den ikke lar seg fange eller omslutte på denne måten. Mens nære forbindelser mellom kirken og politikere potensielt kan være diskrediterende for begge parter, er forbindelser mellom *fifohazana* og politikere ikke det, som eksempelet med Ravalomanana viser (det har på ingen måte vært ødeleggende for bevegelsen at de har støttet opp om ham, for eksempel).

Brudd og kontinuitet

Fifohazana utviklet seg som en historisk kraft i det gassiske samfunnet, en kraft som også tok utgangspunkt ulike former for kulturelt materiale. Hyrdene definerer seg selv som en opprinnelig og autentisk form for kristen-

dom, en form for kristendom som er i kontakt med noe som går forut for de offisielle, nominelle kirkene, og knytter samtidig an til gassiske begreper og kosmologiske forestillinger som er grunnleggende i en gassisk form for virkelighetsforståelse – hvis en kan snakke om dette i så generelle termer.

Likevel er den forskjellig, eller definerer seg som forskjellig fra gassisk religion og kosmologi, for eksempel ved måten bevegelsen demoniserer aspekter ved tradisjonell gassisk religion og rituell liv. I en viss forstand, tenker vi at dette er et brudd som ikke er et radikalt brudd. Den kristne forståelsen av kampen mellom det gode og det onde fremstår på mange måter mer som et tilskudd til gassisk kosmologi enn et brudd med den. I et slikt lys kan vi kanskje si at *fifohazana* både bidrar til å forsterke og utvide et gassisk verdensbilde.

I alle fall, det fremstår som temmelig klart for oss at det er umulig å forstå gassisk politikk, med dens stadig gjentakende forsøk på å gjenopprette nasjonalstaten, uten å ta i betraktning måten politikk på Madagaskar tilskrives en kosmologisk dynamikk og gassiske forestillinger om makt og hvordan makt fungerer generelt i samfunnet.

Artikkelen er et sammendrag av foredrag som religionshistoriker Karina Hestad Skeie og sosialantropolog Hilde Nielssen hadde på møte med Østlandsforeningen i Oslo i november.

Den avsatte presidenten ble anklaget for å ha drevet med trolldom. Foto: Lucien David

Menneskerettigheter – bare for de rike?

Når politiske ledere kommer i fengsel, skriker mediene og frivillige organisasjoner opp om brudd på menneskerettighetene. Men når Biry, som er 15 år og foreldreløs, stjeler et brød i Toliara fordi hans søster (13) og han selv ikke har spist på flere dager, blir Biry satt i fengsel i fire uker. Ingen medier setter fokus på dette.

TEKST OG FOTO: MICHEL SABIR MICHAËL RATOvonASY

For å kunne gi sin bror i fengsel mat og for å overleve selv, arbeider hans søster som kalles *Madamozely* som prostituert på gaten utenfor Juridisk fakultet i Toliara. Hvilket paradoks!

Menneskerettigheter på Madagaskar er først og fremst aktualisert når den utdannete elite og politikere føler seg dårlig behandlet. Det er få rapporter som snakker om hva som skjer med det fattige flertallet av befolkningen.

Når unge jenter blir mishandlet av utlendinger og gassiske menn, er foreldrene nærmest rettsløse. Dersom de anmelder saken, vil mennene betale politiet for å true foreldrene. I Antananarivo er det ca. 10 slike saker hver uke, men svært få ender i dommer som gir oppreisning til jentene.

De fattige er uten rettigheter

Fattige bønder mister rismerkene sine fordi politikere og privilegerte gassere tar over deres arealer uten kompensasjon. Dersom de skriker opp om urettferdig behandling, er det ingen som hører. Ett av mange eksempler er Vodiala-affæren hvor tidligere president Marc Ravalomananas foretak MARGRO tok rismerkene fra folk i Alaotra Mangoro regionen.

De fleste gassere har ikke tilitt til media, aviser og TV-stasjoner for-

di de fleste eies av politikere. Det er naivt å tro at disse er opptatt av befolkningen og ikke av sine egne politiske agendaer. I de fleste aviser er sosiale problemer knapt nok nevnt, mens politikk, leiligheter, reklame og nattliv i hovedstaden fyller opp sidene.

I oktober 2010 var det en sultkatastrofe i det sørlige Madagaskar. Saken ble knapt nok nevnt i avisene. Ingen ting ble skrevet om lidelsene og hva som kunne gjøres i situasjonen. Men når politikerne dro ned med små kortsiktige gaver ble saken slått opp. De brukte mer penger på reisen enn på sultekatastrofen.

For de fleste gassere er den viktigste menneskerettigheten retten til å overleve. Det er pinlig å snakke om ytringsfrihet, retten til fri bevegelse, og rett til informasjon når de fleste gasserne lever fra hånd til munn. Marc Ravalomanana klager i mediene når han ikke får vende tilbake til Madagaskar. Men de fleste på Madagaskar har ikke råd til å reise i sitt eget land, og å reise til utlandet er en fjern drøm.

Ray amandreny – far og mor

Å snakke om ytringsfrihet på Madagaskar er komplisert. I den gassiske kulturen har «*ray amandreny*» (far og mor) alltid rett. Foreldre og alle slags ledere (statsrepresentanter, direktører

og religiøse ledere) er alle «*ray amandreny*». Når en ser på gassernes lidelser fra uavhengigheten til i dag, kan en undre seg over at folk kan utholde all uretten som er påført dem fra sine ledere: korrupsjon, nepotisme (favorisering av slektninger), og dårlig styresett. Det er utrolig at man kan be om amnesti for politikere som er kjent som korrupte og kriminelle.

På grunn av respekten for «*ray amandreny*» reagerer ikke gasserne på urett som gjøres av deres ledere. I deres oppfatning er de foreldre og Guds representanter på jord og da skal de vite hva som er best for deres barn. Politikerne kjenner til denne oppfatningen og bruker den til egen fordel. Det er sant at enkelte ganger har gasserne fått nok og gjør opprør mot dårlige ledere. Men når disse er byttet ut, lener borgerne seg tilbake igjen og venter på at de nye skal styre landet. Ifølge viserektor for Universitetet i Antananarivo, Jean Eric Rakotoarisona, har gasserne kort minne og glemmer fort urett som er gjort av deres tidligere ledere.

Fattig – uten mat

De fleste på Madagaskar er fattige, men de vil ikke bli kalt fattige. Mange er seg heller ikke bevisst sin fattigdom. UNESCO definerer fattigdom

som «en menneskelig betingelse karakterisert av vedvarende og kronisk mangel på ressurser, muligheter, valg, sikkerhet og makt som er nødvendig for å nyte en adekvat levestandard og andre sivile, kulturelle, økonomiske, politiske og sosiale rettigheter».

Fattigdom for gasserne er å ikke ha nok mat å spise hver dag. Så lenge du kan spise tre måltider til dagen, er du ikke fattig. Hver familie vil gjøre alt den kan for å kunne koke et måltid tre ganger om dagen, selv om man ikke kan spise seg mett.

Når politikerne taler til folk, snakker de om landets rike arv og ikke om landets vanskelige økonomiske situasjon. Men fattigdom er en sykdom som påtvinges en uskyldig befolkning av dårlige diktatorer og grådige og korrupte politikere. Politiske partier sier ikke hvordan gassere kan endre sine liv for å komme ut av fattigdommen. På Madagaskar er det nå 200 politiske partier. Arbeider disse for folkets interesser? Eller er politikerne mest interessert i å berike seg selv?

Hvem kan gasserne stole på?

Tidligere og nåværende politikere har vist at gasserne kan ikke stole på dem. Den politiske krisen landet er inne i viser at politikerne bare er opptatt av å berike seg selv, ikke å løse floken.

Gassiske studenter, som får muligheten til å studere i utlandet, skulle være i stand til å bringe tilbake kunnskap og erfaring om godt styresett og demokrati. Denne kunnskapen kunne bidra til å endre Madagaskar i den riktige retningen. Men når disse studentene kommer tilbake, faller de lett inn i korrupsjonsfellen etter å ha opplevd en vestlig materialistisk levestandard som de også ønsker på Madagaskar. Mange av studentene er nære venner eller slektninger til politikerne og har fått stipendene sine gjennom slike kontakter. I stedet for å bruke kunnskapen til landets beste, bruker de den til å berike seg selv.

Mangelen på informasjon

Mangelen på informasjon er et hovedproblem på Madagaskar. Media skulle være den fjerde statsmakt og burde fungere som en uavhengig vaktbikkje når det gjelder situasjonen i landet. På Madagaskar er det vesentlig TeleVision Malagasy, Radio National Malagasy og radio og TV knyttet til regjeringen som har landsdekning. Disse mediene analyserer ikke den gassiske virkeligheten. I stedet lovpriser de partiene og lederen som har makten.

Også ærlige og hardtarbeidende journalister må gi seg for presset fra myndighetene. Når journalis-

tene er redde for å uttale seg, hvordan kan da vanlige borgere komme til orde? Journalistenes fagforening er svak fordi medlemmene er mer lojale til politiske partier enn til sine kolleger. Åpen kritikk forstummer.

Opposisjonspartiene har små muligheter til å presentere sitt syn i mediene. De har også begrenset møterett. Når de ønsker å arrangere politiske møter, legger myndighetene alle slags hindringer i veien for dem. Dette er ikke overraskende når de som har makten i dag var utsatt for samme diskriminering av de som tidligere hadde makten.

Utdanning og opplysning

Madagaskars utfordringer kan bare løses gjennom utdanning og opplysning. De gode løsningene kan finnes når man kjenner de virkelige problemene og hva som ligger bak.

Om forfatteren:

Michel Sabir Michaël Ratovonasy er 28 år gammel. Den 16. desember tok han doktorgraden ved Universitetet i Toliara og er således den yngste doktor i filosofi på Madagaskar. Han forsvarte en avhandling om «Tiden som fenomen i Dasein hos Martin Heidegger». Han er samboer med Helga Torskenæs som hadde et opphold i Toliara i 2010 som utsending for Senter for Interkulturell Kommunikasjon (SIK).

INSTRUKSJON: Glenn André Kaada i gang med å instruere elevene på Farimbona i eventyret om pannekaken.

Karaoke: Karaoke på Madagaskar betyr allsang. Her er Hege Wilhelmsen i aksjon.

Pannekaken på

Eventyret om pannekaken ble en så stor suksess på engelsk på Madagaskar at elevene måtte framføre det en gang til. Det nye språket hadde de lært på rekordkort tid av Hege Wilhelmsen og Glenn André Kaada.

TEKST: ANNE H. TORP

FOTO: HEGE WILHELMSEN OG GLENN ANDRÉ KAADA

Samboerparet fra Stavanger brukte skolens vinterferie til å besøke Stavangers vennskapsby Antsirabe på Madagaskar, der hovedpoenget var å jobbe med nye måter å lære på for elever på en ungdomsskole. Hege Wilhelmsen er ansatt på Tastaveden skole som er vennskapsskole med Farimbona skole i Antsirabe.

– Jeg var på Farimbona i fjor vinter der vi arbeidet med nye læringsstrategier. Det er veldig mye pugging i skolene på Madagaskar, og sammen med lærerne der prøver vi ut nye metoder ved å ta alle sansene i bruk, sier Hege, som har jobbet mye med temaet som lærer og som deltar i et kommunalt prosjekt i Stavanger, kalt MIC (Municipality international corporation).

– Enkelt sagt betyr det partnerskap på alle nivåer – miljø, god styring og demokratisk utvikling, forklarer Hege. Prosjektet er også støttet

av Fredskorpset.

Glenn André er skuespiller ved Rogaland Teater og han ble fascinert av Heges erfaringer med Madagaskar-besøket i fjor.

– Jeg hadde lyst til å være med, møte menneskene og oppleve litt av landet som hørtes så spennende ut. Dermed begynte vi å sysle med et prosjekt sammen. Det ble eventyret til Asbjørnsen og Moe om den tykke pannekaken som hoppet ut av pannen og møtte mange på sin vei, sier han.

Engelsk åpner dører

Fortsatt er fransk språk nummer to på Madagaskar, men mange, deriblant ordfører Olga Ramalason i Antsirabe, ønsker at innbyggerne skal gå over til engelsk som andrespråk. Det vil gi ungdommen mye større mulighet til kommunikasjon ut i verden, åpne andre veier for utdanning og erfaring.

Fortsatt er skolegang ingen selvfølge på Madagaskar. Det koster penger, og elevene fortsetter når de har råd. De fleste slutter etter ungdomsskolen, og det forventes at jentene skal gifte seg tidlig.

– Men jeg har aldri sett en sånn glede og stolthet ved å gå på skolen som i Antsirabe. Mange går to timer hver vei, de er aldri trøtte og klager ikke. Når bøkene er utskrevet, visker de ut og begynner på nytt. Mange ganger har jeg lyst til å ta med mine egne elever til skolen her, sier Hege.

Pannekaken ble en gedigen happening

– Oppføringen av Pannekaken ble et fantastisk kulturmøte. Elevene i alder fra 15 til 20 år fikk engelskundervisning nesten uten at de var klar over det, her var det kreativitet, sang og dans på et nivå vi her hjemme har mye å lære av, sier Kaada.

Stor stemning: Flerstemt sang hører med når det gassiske skuespillerforbundet har besøk av norsk kollega.

Madagaskar

Selve framføringen av forestillingen ble en gedigen happening.

– Tid er relativt på Madagaskar, og når det i tillegg begynte å pøsregne, måtte vi til med plan B. Vi fikk låne kommunehuset, men der smalt regnet så hardt mot blikktaket at stemmene druknet. Til slutt fikk vi fatt i en mikrofon som elevene måtte dele seg imellom. Det ble uoppførelse i ordets bokstavelige forstand: Elevene spilte og snakket engelsk for første gang, og ingen av dem hadde tatt i en mikrofon før. Jenta som spilte moren som stekte pannekaken, begynte å veive voldsomt med armene, og etterpå spurte vi henne hvorfor. Forklaringen var så logisk – hun måtte holde liv i flammene på bålet. Disse ungdommene vokser opp i hjem med grue på gulvet og ingen pipe på taket, langt mindre elektrisk komfyr. Klart de må blåse liv i flammene, smiler Kaada.

Da stykket var ferdigspilt, reiste alle seg og ropte på en gang til.

– Elevene og lærerne var så involvert i pannekakestykket at de fint klarer å oppføre det på egen hånd uten oss nå, sier Hege.

– Det største for meg var det som oppsto i tomrommet mens vi ventet på mikrofonen og håpet at regnet skulle gi seg, sier Glenn André og utdyper:

– Elevene brukte tiden til å synge, danse og klappe. De framfører gassisk og fransk popsang og musikk flerstemt før du vet ordet av det. Det ble et fantastisk kulturmøte, og jeg hadde bare lyst til å legge vekk den teite historien om pannekaken, smiler han.

Møte med gassiske skuespillere
Spennende kulturmøter ble det også i hovedstaden Antananarivo, tre timers kjøring fra Antsirabe.

– Vi ble invitert av det gassiske skuespillerforbundet som bød på tre retters middag, underholdning, sang og dans. De spurte høflig hva vi ville ha å drikke til maten, og jeg tenkte at til en treretters må det vel passe med øl. De hadde nok bare opptrådt for norske misjonærer tidligere, og måtte liksom forsikre seg om at vi virkelig drakk av ølet før det var greit, sier Glenn André.

Møtet med de gassiske kollegene ble hjertevarmt. Ingen av skuespillerne der lever av yrket, de må ha andre jobber ved siden av. De viderefører gassisk kultur, fungerer nesten som franske teatertrupper fra 1800-tallet og stemmer i operettestil, alltid flerstemt. Sopranen har hovedrollen, tenoren er elskereren, bassen er den onde, ofte faren, og alten er venninnen til hovedpersonen.

Det er et strengt regime, skuespillerne har forbud mot alkohol

48 timer før de skal opptre. Ikke mange yrkesutøvere i Norge har det, filosoferer Glenn André.

Den kulturelle utfoldelsen er strengt sensurert, regimet på Madagaskar er ustabil, og kritikken må framføres finurlig.

– Et av innslagene på festkvelden hadde politisk tilsnitt, og gruppen hadde stor glede av å formidle det, fortsetter han. Og selvfølgelig måtte han holde tale selv.

– I en tale må mye være med, noe får ikke være med, men det er med likevel uten at det blir sagt. Jeg måtte ærlig tilstå at jeg forsto at å holde tale er en kunst, men den kunne jeg ikke. Det gikk bra likevel, sier Glenn André.

Sightseeing uten lemurer

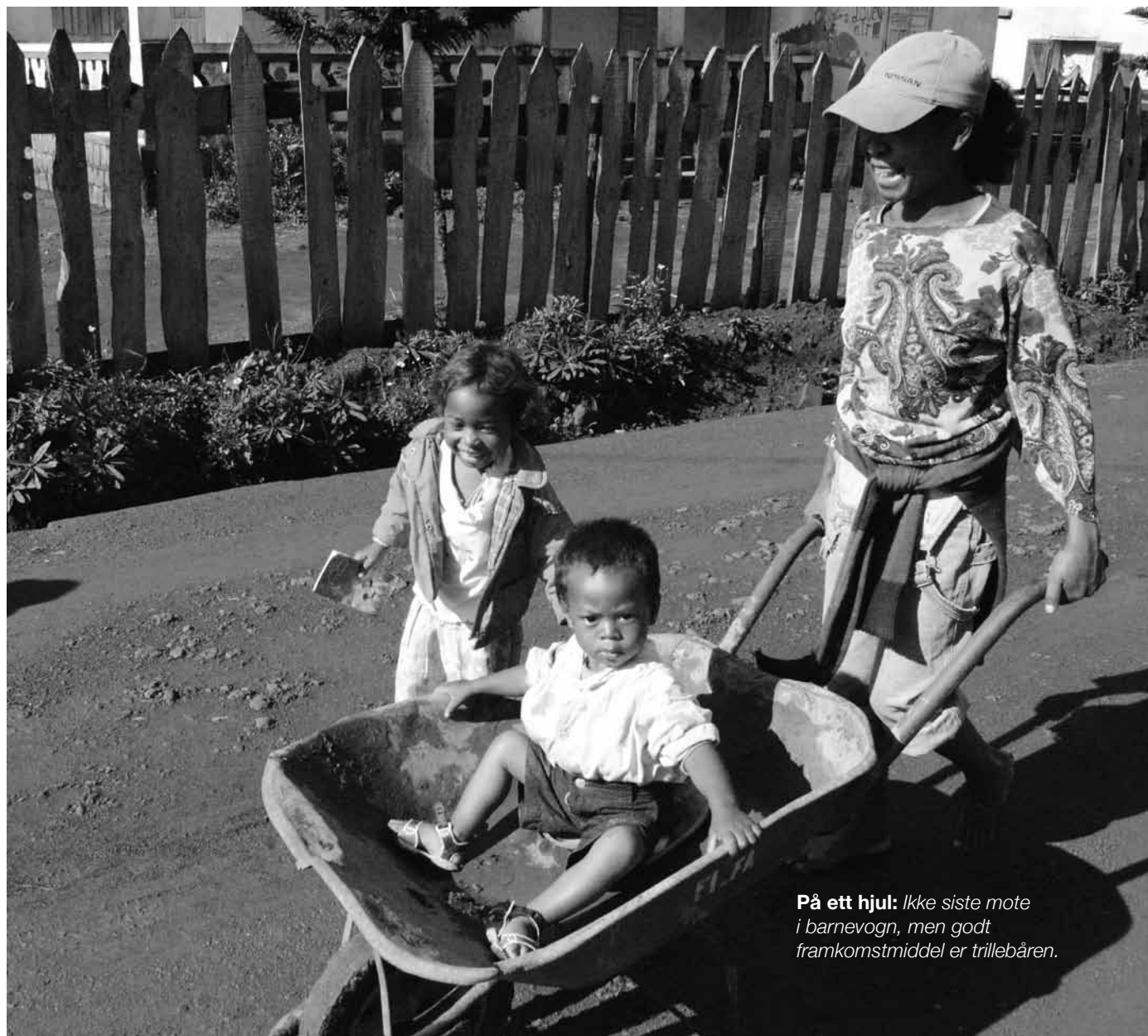
Den store sightseeingen rundt i landet ble det ikke denne gangen, men mange minner sitter igjen.

– Vi besøkte det gamle kongepalasset i Antananarivo, bygget for en konge på 1700-tallet. De 12 fjellene rundt byen ble tatt til inntekt for kongens 12 koner. Sengen på gulvet benyttet kongen når det behaget ham å ha selskap, han hadde sin egen alkov. Og ville han ha fred, brukte han en stige og gjemte seg under mønet. Midt i lokalet står det en trestokk som symboliserer fertilitet. De måtte til slutt stenges inne, det kom så mange som ville ha en liten flis med hjem at stokkene ble helt tynnslitte, sier Glenn André.

Før han reiste var han fast bestemt på å besøke lemurparken, den gassiske lemuren er en helt egen rase. Men det ble det ikke tid til denne gangen.

– Madagaskar har fantastisk natur, det er frodig høyland og flotte strender. Mange dyrearter finnes bare her. Jeg må absolutt tilbake og oppleve mer, slår Glenn André fast.

Hege samstemmer: – Det er så mye som gjenstår av prosjektet vårt. Det er også i ferd med å bli opprettet et gassisk – norsk kultursenter ved den norske skolen i Antsirabe. Dessuten trenger landet sårt turisme. Den spede begynnelsen er for ofte ødelagt av politisk uro. Vi ønsker flere turister til landet og jeg vil gjerne være blant dem.

På ett hjul: Ikke siste møte i barnevogn, men godt framkomstmiddel er trillebåren.

MIN TUR

Hvem: Hege Wilhelmsen og Glenn André Kaada.

Hva: Prosjektreise i regi av vennsbyene Stavanger – Antsirabe. Hvor: Antsirabe på Madagaskar og hovedstaden Antananarivo.

Når: Uke 10 2011.

Reiserute: Stavanger – Amsterdam – Nairobi – Antananarivo – Antsirabe. Retur: Via Paris – Oslo – Stavanger (anbefales).

Budsjett: Flybilletter kr 12 000 tur-retur per person. Rimelig overnatting på LOVASOA (tidl. norske skolen) i Antsirabe. Tre netter i Antananarivo på flott hotell 2400 kroner.

Største opplevelse: Flere! Elevene som framførte Pannekaken, at det ble vellykket og stoltheten deres etterpå. Kvelden med skuespillerne og en kveld «på byen» med et norsk lærerpar. Da lærte vi at karaoke på gassisk er allsang – alle er med.

Største tabbe: Egentlig ingen. – Bortsett fra at jeg glemte å kikke i toalettullet i gulvet før jeg brukte det. Da jeg gikk til side, satt en kameleon og kikket på meg. Jeg løp ut med kjolen på skuldrene, ler Hege.

Tips til andre: Du bør ha kontakt med noen som bor på Madagaskar før du reiser. Vi har flotte erfaringer med Hasina Randriamahazo. Hun driver sitt eget hotell og har studert reiseliv ved Universitetet i Stavanger. Benytt deg av tjenestene du blir tilbudt, det betyr arbeid for dem som trenger det. Sjekk vaksiner, du trenger noen. Visum må du ha hvis du vil oppholde deg mer enn to uker i landet.

Litteratur, nettsteder: Øyvind Dahl: Merkverdige Madagaskar, Vennsbyforeningen Norge – Madagaskar www.madagaskar.no. Hasina rhasina@moov.mg kan planlegge lokale reiser og overnattinger og svarer på alle spørsmål. Hun snakker og skriver norsk. Hun treffes også på Facebook, fk.world.com.

MELDING FRA DEN NORSKE AMBASSADESEKSJONEN PÅ MADAGASKAR:

Frivillig registrering under utenlandsopphold

Dersom du skal reise til utlandet, oppfordres du til å registrere deg på <https://www.reiseregistrering.no/> fordi det vil

- gjøre det lettere for Utenriktjenesten å få kontakt med deg i tilfelle noe alvorlig skulle skje der du er. I en krisesituasjon vil utenriktjenesten forsøke å oppnå kontakt med deg via e-post, SMS eller telefon dersom du legger inn relevant informasjon. Vi kan ikke garantere at vi vil kunne hjelpe deg i alle situasjoner.

- gjøre det mulig for ambassaden å sende deg informasjon på e-post om lokale aktiviteter, nyhetsbrev o.l. (ikke alle ambassader har denne tjenesten)

Vi anbefaler at alle som skal til land utenfor Europa og Nord-Amerika om å registrere seg. Registrering anbefales også for alle som skal være i utlandet over lengre tid (studenter og andre fastboende). Opplysningene du registrerer blir behandlet etter kravene i Personopplysningsloven og vil ikke bli utlevert. Du har selv innsyn i dataene om deg og kan endre/slette disse når som helst.

Sanden i flaskemannens hånd

På Madagaskars strender finnes det milliarder av sandkorn. Havet skyller inn sand fra dypet og trekker det ut igjen. Det som blir liggende på strendene er bare en liten del av alt sand som finnes. Vi har møtt en som lager kunst av sanden.

TEKST: ANNE KARIN KRISTENSEN
FOTO: SVANHILD MØYHOLM

Fargen på sanden varierer og påvirkes av mineraler og metaller i omgivelsene. Ved første øyekast ser det ikke ut til å være så veldig store fargeforskjeller, men for dem som har øye for slikt er det annerledes.

Flaskemannen

Flaskemannen har definitivt øye for fargenyansene. Han har samlet sand i ulike farger i små kurver som han tar fram for å vise de besøkende. Han har tomme og halvfulle flasker stående på bordet. Her ligger det også en liten haug med verktøy som består av pinner og hule strå i ulike tykkelser. Yrket hans hører til i familien. Han ble selv opplært av sin far og nå har han en sønn som skal føre yrket videre.

- Sønnen min har spesielle evner til å utføre dette yrket, forklarer han.

- Se, hva han har laget! Jeg må bare innrømme at han mye dyktigere enn meg. Arbeidene hans kos-

ter mer enn det jeg lager selv, bedyrer han.

Imponerende kunst

Det er virkelig et imponerende presisjonsarbeid. Sanden, som er helt løs, blåses ned i flasken i det mønsteret flaskemannen velger. Her er det ikke rom for feilskjær eller at det kommer for mye sand på en gang. Det er ørsmå detaljer som skal på plass. På grunn av en slags kjemisk reaksjon størkner sanden som er kommet ned i flasken og blir etter hvert helt hard. Derfor kan arbeidet settes til sides en stund for å gjøres ferdig senere. Vi kan se flere flasker der arbeidet ikke er fullført. Når flasken er full av sand settes korken på og da må den ikke åpnes igjen. Fargene er slik som sanden blir funnet i naturen. Bare en av fargene er tilsatt et annet stoff. Det er den blå. Det er for at den skal holde seg og ikke falme. Motivet blir slik som flaskemannen bestemmer. Det

Flaskemannen i arbeid.

Flasker med sand i forskjellige mønstre.

skapes med stor omhu. Det er palmer, okser og lemurer som går igjen, eller baobabtrær. Alt dette som gir bud om at vi nå befinner oss på Madagaskar.

Sandflasker formet for å vise godhet
Assosiasjonene går raskt til leiren i pottemakerens hånd. Pottemakeren former leirklumpen og flaskemannen former sanden. Fra et tilsynelatende verdiløst materiale som det til og med finnes uendelige mengder av, formes det vakreste som finnes. Dette vakre kan lett gå i stykker, bli knust og verdiløst igjen. Mennesket er som støv, som et lite sandkorn i et uendelig folkehav. Gud former mennesket slik han vil. Gud er som pottemakeren og flaskemannen. I Romerbrevet 9,24 står det at Gud har kalt oss til å være slike krukker som skal vise godhet. Sandflaskene sender oss det samme budskapet.

Madagaskar i Karmsund

Karmøy har en lang tradisjon med å sende misjonsprester til Madagaskar. Den lokale gruppa er fortsatt aktiv, og nylig markerte den sitt 30-årsjubileum.

TEKST OG FOTO: ERIK TANGEDAL

Dei fire første norske misjonsprestane til Vest-Madagaskar vart sett i land i Tulear frå seglskuta «Elieser» i 1874. Ein av dei, Arne Valen, kom frå Karmsund-området. Han vart far til komponisten Fartein Valen. Svært mange frå dette området fylgde etter kvart i teneste på Madagaskar. Nokre har sett spesielle spor, slik som Georg Andreas Meling frå Haugesund, misjonsprest, forfattar, filmpioner og redaktør. Han skreiv ei rekke historiske romanar, reportasjebøker frå krigstida 1940-45, og faktabøker om Det norske misjonsselskap sine seglskuter som knytte dei to landa saman på 1800-talet, og Misjonsflyet Ansgar 1945- 48. Interesse for Madagaskar vert framleis halden ved like, ikkje minst gjennom Madagaskargruppa i Karmsund.

Madagaskar i 30 år

Gruppa starta for 30 år sidan som ei resursgruppe for familiar frå Karmsund i teneste på Madagaskar. I starten sende gruppa ut brev til 40 – 50 personar. Etter kvart har dei to årlege samlingane vorte meir opne for alle.

– Me prøver alltid å få oppdaterte resurspersonar til å orientera om den aktuelle situasjonen på Madagaskar, fortel pensjonert rektor Bjarne Stornes frå Kopervik på Karmøy. Frå starten har han stått i spissen for gruppa.

– Ofte får me ferske inntrykk frå folk som har vore på besøk på Madagaskar. Det er mange som tar aktivt del i programmet.

På møtet i Aksdal i nov 2011 vart gruppa sin 30- årige historie markert.

– Neste møte er planlagt til 22. mars i Åkra kirke på Karmøy, og då får me oppdatering ved Jakob Vea, fortel Stornes, og fortsetter:

– Det er alltid ein lokal gjeng som ordnar med servering og alt det praktiske, legg Stornes til.

Dei ca 60 samlingane gjennom åra har flytta rundt frå lengst i sør

på Karmøy til lengst i nord i området, til Sveio, Vats, Tysvær og Etne.

– Du må for all del ikkje la det sjå ut som eg driv dette! Det er teamarbeid, poengterer Stornes.

Rektor Bjarne Stornes har vært en glimrende ambassadør for Madagaskar i lokalmiljøet.

Emile Ralambo og hans malerier

Mange som har vært på Madagaskar har bilder laget av maleren Emile Ralambo. Maleriene var svært forseggjorte og vakre og representerer et stykke gassisk nasjonalromantikk.

KILDE: MADAGASCAR MUSEUM SOCIETY. OVERSATT OG TILRETTELAGT AV ØYVIND DAHL
BILDER FRA ULIKE PRIVATE SAMLINGER. SE OGSÅ BILDET BAK PÅ OMSLAGET AV MADAGASKARFORUM

Emile Ralambo (1879-1963) ble født 16 år før den franske annekteringen av Madagaskar som koloni. Han tilbrakte barndommen i områdene rundt Antananarivo og gikk først på skoler drevet av London Missionary Society – nesten den eneste organisasjon som tilbød skoleundervisning i merina-området på den tiden. Senere kom han inn på franske koloniskoler. Like etter den franske maktovertakelsen, fikk han diplommet «brevet d'enseignement» som ga ham rett til å undervise under det franske regimet. Mellom 1900 og 1932 underviste han i flere protestantiske skoler på landsbygda i områdene rundt Fianarantsoa og Ambositra. Ralambo giftet seg med Razanatsoa i 1913 og paret fikk fire sønner.

Nasjonalromantikken kunstner

Ralambo er godt kjent på Madagaskar og blant Madagaskarkjennere for sine bilder. Artistisk arbeid lå til familien. Både foreldrene, sønnene og noen barnebarn ble kunstnere. Gjennom hele livet malte Ralambo i sin fritid, men gjorde ikke malingen til sitt levebrød. Fra 1930 deltok

han på flere utstillinger på Madagaskar og ble også invitert til å delta på utstillinger i Europa. Han mottok flere gassiske medaljer og utmerkelse for sitt arbeid, blant dem den prestisjefulle «Palme Académique». Mange av bildene hans finnes i kunstmuseer i Frankrike og Madagaskar. Det finnes også bilder av ham i Louvre.

Ralambos stil er nasjonalromantikken. Bildene viser ofte landsbyscener, harmoniske bilder av arbeid i landsbyen og hjemme, og fine portretter av menn og kvinner fra Madagaskars ulike regioner. (Det finnes en fin samling av slike portretter i kantine på Misjonshøgskolen i Stavanger.) Landskaper, klesdrakt og fysiske trekk gjør at mange av bildene er lett å plassere i forhold til ulike regioner på øya. Han hadde en nasjonal visjon og ville vise alle deler av Madagaskar. Optimisme, ro og styrke vises i hans bilder. Han bruker gjerne landlige scener og bildene er sannsynligvis påvirket av hans erfaring som landsbylærer tidlig på 1900-tallet. De fleste bildene er akvareller på kvalitetspapir, oftest ikke større enn 30 × 50 centimeter.

Politisk og religiøs aktivitet

Ralambo er også kjent på Madagaskar for sine religiøse og politiske aktiviteter. Han ble dømt av det franske regimet for deltakelse i motstandsbevegelsen VVS (Vy-vato-sakelika. Jernsteinorganisasjon) i 1915. Det medførte at han ble sendt i eksil fra 1915-1918.

Ralambo og hans hustru Razanatsoa er også blant grunnleggerne av den baptistiske kirken i Antananarivo. Razanatsoa ser ut til å ha vært sterkere involvert i dette enn Emile, men han var med på flere reiser rundt på øya for å grunnlegge baptistkirker andre steder. En gate i Antananarivo er oppkalt etter ham.

Mange av hans malerier ble kjøpt av utenlandske misjonærer på Madagaskar. Disse bildene er i dag i privat eie rundt i Europa og USA. Også i Norge finnes det flere slike bilder, og Madagaskarforum vil gjerne ta imot innsendte bilder som vi kan publisere i bladet etter hvert. Vi tar gjerne også med omtale og bilder av annen madagassisk kunst.

"Tresking av ris i landsbyen"

"Portrett"

"Portrett"

SMÅNYTT

AV ØYVIND DAHL

Årsmøte i Stavanger i år

Lørdag 14. april

Det blir årsmøte for Vennskapsforeningen Norge – Madagaskar (hovedforeningen på landsbasis) i Stavanger i forbindelse med møte i Stavangerforeningen lørdag 14. april 2011 kl. 12- 15. Møtet finner sted i kommunens kantine, Olav Kyrres gt 23. Innkalling, aktivitetsplan og budsjett, stemmeseddel og giroblankett ble sendt ut i mars i en egen konvolutt til medlemmene. Årsmelding, årsregnskap med revisorberetning, er publisert i dette nummeret av Madagaskarforum. Eget program med tidligere ambassadør Dag Nissen etter årsmøtet, Se Stavangerforeningen.

Kan jeg stemme?

Alle som har betalt kontingent for 2011 kan gi sin stemme til nye hovedstyremedlemmer, revisorer og valgkomité i 2012. Stemmeseddel ble sendt ut i konvolutt i begynnelsen av mars sammen med innkalling til årsmøtet og giroblankett for medlemskap. Stemmeseddelen og giroen er nummerert til hovedmedlemmer og husstandsmedlemmer. Dersom du stemmer via e-post må nummer på stemmeseddelen påføres. Som før har både hovedmedlemmer og husstandsmedlemmer stemmerett. Frist for både stemmegivning og innbetaling av kontingent er 31. mars 2012.

Medlemskontingenten

På årsmøtet 9. april 2010 i Oslo ble det vedtatt at medlemskontingenten settes opp fra 2012. Den blir da kr. 250 for hovedmedlemmer og kr. 100 for husstandsmedlemmer. (tidligere kr. 150 og kr 50.) Begrunnelsen er at vi fra 2012 mister Norad-støtte til trykkingen av medlemsbladet og andre informasjonstiltak, noe som hvert år har bidratt med kr 40 000 i kassen.

I første avsnitt på den utsendte giroen for innbetaling av medlemskontingent har det sneket seg inn et feil beløp på kr 200 for husstandsmedlemmer. Korrekt beløp er kr 250 for hovedmedlemmer og kr 100 for husstandsmedlemmer. Kassereren beklager feilen. Om noen av medlemmene skulle finne andre ting

som bør rettes opp i dokumentene for årsmøtet, ber han om en tilbakemelding.

Boken til Stefaan de Wolf er til salgs
Marta Dale, tar imot bestillinger på boken "Le grand livre sur les petits métiers" som dannet utgangspunkt for jubileumsutstillingen. Boken koster kr. 240,00 + porto og emballasje. Marta Dale kan kontaktes på 984 31 163 eller på e-post:makjeda@onlineno.

Boken "Merkverdige Madagaskar. Øya mellom Øst og vest" er til salgs
Boken kan fås ved henvendelse til Øyvind Dahl. Den koster kr. 250 + porto og emballasje for medlemmer. Øyvind Dahl kan kontaktes på 952 02 270 eller på e-post: oyvind.dahl@lyse.net.

Utvalg for miljø og utvikling

UMU har som formål å arbeide for miljø og utvikling relatert til Madagaskar. Interesserte bes om å kontakte Suzanne Razafimasy Olsen Valdeland, Traktebegerveien 8, 4032 Stavanger, E-post: suzanne.olsen@lyse.net. Telefon 51 88 01 29 eller 481 06 896. UMU har siden det ble opprettet 1. juni 2010 jobbet med problemstillinger omkring fattigdom og matmangel, avfallshåndtering, skog og naturressurser, landbruks-utdanning og landbruksutvikling, vann- og avløps-håndtering og bruk av biogass på Madagaskar. Medlemmer av UMU er: Suzanne Olsen Valdeland, May Lise Talgø, Jakob Veia, Helge Helgesen og Arne Dragsund. UMU samarbeider også med lokale kontakter på Madagaskar.

Utvalg for menneskerettigheter

UMR har som formål har som formål å arbeide for menneskerettighetene relatert til Madagaskar. Interesserte bes kontakte John Magnus Nygaard, Svalbard plass 10, 4010 Stavanger, e-post: John.Magnus.Nygaard@rogfk.no, Telefon 51 52 21 41, Mobil 478 14 986. UMR har siden det ble opprettet 1. juni 2010 formulert følgende mål for sitt arbeid: sørge for økt fokus på MR-brudd på Madagaskar, bidra med kunnskap om MR-situasjonen på Madagaskar både generelt og innad i VNM, bevisstgjøre og påvirke norske og gassiske myndigheter når det gjelder MR og vise støtte til den gassiske befolkningen som er ut-

satt for MR-brudd. I dette nummer av Madagaskar forum finner dere en artikkel fra UMR. Medlemmer av UMR er Marit Breen, Birger Veum og John Magnus Nygaard.

Osloforeningen

Torsdag 16. februar var det møte i St.Hanshaugen eldresenter. Tidligere ambassadør Dag Nissen fortalte om sine erfaringer som ambassadør på Madagaskar fra 2008 til 2011. Det var gassisk mat, utlodning og kollekt. Foreningen hadde også sitt årsmøte der Arnhild Fjose ble takket for mangeårig innsats. Forsamlingen, over 30 personer, valgte enstemmig Bjørn Sverre Lie til ny leder. På møtet kunne vi glede oss over ekstra god gassisk mat «hena ritra».

Lørdag 12. mai arrangerer Osloforeningen sommerutfukt til Furuly,Vollen i Asker. Det blir et allsidig program. Det kommer mer informasjon senere. Ses vi der?

Stavangerforeningen

Lørdag 3. mars gjentok lokalforeningen i Stavanger suksessen gjennom flere år og inviterte til lørdagskafe med servering av gassisk festmat, «hena ritra». Lørdagskafene arrangeres i regi av stiftelsen Internasjonalt hus hvor ulike medlemsorganisasjoner har ansvar for sine lørdagskafeer. Ca. 100 mennesker deltok, og skuespiller Glenn André Kaada og lærer Hege Wilhemsen fortalte og viste bilder for barn og voksne om sine erfaringer med drama for skoleungdom på Madagaskar. Se fortellingen om pannekaken i dette bladet.

Lørdag 14. april, etter hovedforeningens årsmøte, blir det et eget program: Tidligere ambassadør Dag Nissen vil fortelle om sine erfaringer som ambassadør på Madagaskar fra 2008 til 2011. Lokalforeningen vil arrangere sitt årsmøte etter gjennomføringen av programmet. Lunsj - kinamat og ris - kan fås kjøpt på stedet til kr 100 pro pers. Det blir også gassisk dans «afindrafindrao» og musikk. Sted: Kantinen i Stavanger kommune. Olav Kyrres gate 23.

Hvor mange medlemmer har foreningen?

Foreningen har nå ca 550 registrerte medlemmer. Av disse er ca 400 hovedmedlemmer og 150 husstandsmed-

lemmer. Med husstandsmedlemmer mener vi ektefelle/samboer og barn som bor hjemme på samme adresse. Utflyttede voksne barn på andre adresser regner vi med kan tegne seg som nye selvstendige hovedmedlemmer.

Vi vil gjerne at dere verver nye medlemmer til foreningen, for eksempel ved å verve familiemedlemmer som husstandsmedlemmer. Jo flere vi er, jo sterkere stemme har vi når det gjelder lobbyvirksomhet og forhandling om medlemsfordeler. Om det er mulig, bruk innmeldings-siden på www.madagaskar.no.

Husk adresseforandring

Kasserer Jakob Veia vil takke alle medlemmer som sørger for at medlemsregisteret er oppdatert og à jour ved å sende melding om adresseendringer (post og e-post) til kasserer. Adressen til kasserer finner du bak på dette bladet. Du kan også klikke svar på en av mailene som kommer fra kassereren og opplyse om endringer som måtte være aktuelle. Kasserer setter også pris på å ha et telefonnummer å nå deg på om det skulle være nødvendig, så send gjerne oppdateringer om telefonnummer også.

Foreningens hjemmesider

På www.madagaskar.no finner du Vennskapsforeningens hjemmesider. Du vil alltid finne nyheter fra Madagaskar og aktuelle saker i foreningen på disse sidene. Alle Madagaskarforum som er utgitt, finnes på hjemmesidene i PDF-format. Videre finnes mange lenker med interessante innfallsporter til mye stoff om Madagaskar som ambassader, bistand, litteratur, miljø, nyhetsstoff, politikk, reiser, samarbeid med Madagaskar og mye annet. Vi jobber stadig for å gjøre hjemmesidene enda bedre.

Nå også på Facebook!

Foreningen er nå også å finne på facebook. Der vil møter og andre tiltak bli annonsert. Medlemmene og andre kan også kommentere det som skjer. Se <https://www.facebook.com/MadaVenner>.

Regnskap for 2011

Resultatoversikt VNM-konto

	Debet	Kredit
Inngående balanse	Kr 135 631,95	
Bankkonto bok	Kr 1 640,09	
Avsetningskonto	Kr 7 960,00	
Administrasjon		Kr 7 552,71
Kontingent	Kr 64 122,00	
NORAD-tilskudd	Kr 40 000,00	
Madagaskarforum og web		Kr 38 674,25
Madagaskarnytt		Kr 2 774,22
Oslokomiteen		Kr 23 190,95
Stavangerkomiteen		Kr 4 150,75
Årsmøtet		Kr 10 584,68
Renter og gebyr	Kr 251,61	Kr 165,34
Resultat		Kr 162 512,72
	Kr 249 605,62	Kr 249 605,62

Resultatoversikt NORAD-konto

	Debet	Kredit
Inngående balanse	Kr 149,22	
NORAD-midler	Kr 40 000,00	
Til Madagaskarforum		Kr. 40 000,00
Renter og gebyr	Kr 150,56	Kr 150,56
Resultat		Kr 149,22
	Kr 40 299,78	Kr 40 299,78

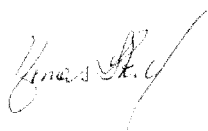
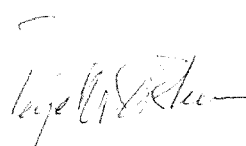
Årsregnskap 2011 for Vennskapsforeningen Norge – Madagaskar

Regnskapet og bilag er gjennomgått og funnet i orden i henhold til god regnskapsskikk

Stavanger den 27. februar 2012

Jonas Skrettingland

Terje Magne Østrem

Påtroppende leder i Oslo, Bjørn Sverre Lie, takker Arnhild Fjose som trer av.

SAKSPAPIRER TIL ÅRSMØTET 2012

Her finner du sakspapirer til årsmøtet for hovedforeningen VNM i Stavanger 14. april 2012:

Dagsorden:

1. Valg av møteleder, referent og underskrivere
2. Hovedstyrets årsmelding for 2011
3. Regnskap for 2011 m. revisjonsberetninger
4. Aktivitetsplan og budsjett for 2012
5. Saker til drøfting (Justering av vedtektene.)
6. Resultat av valget

Det skal dessuten legges frem rapport fra Utvalget for miljø og utvikling (UMU) og Utvalget for menneskerettigheter (UMR).

Årsmelding for 2011

Hovedstyret har siden årsmøtet i Oslo 09.04.2011 hatt følgende sammensetning: Øyvind Dahl, leder for hovedstyret (til 2013); Arnhild Fjose, nestleder (til 2012); Jakob Vea kasserer, medlemsregister, (til 2013); Guro Veum, sekretær, (til 2013); Heri Ramampiaro (webmaster) (til 2012); John Magnus Nygaard, styremedlem, (2012); Tore Vatn 1. vara, (til 2012); Anna Chalachanova 2. vara, (til 2012). **Revisorer:** Terje M. Østrem og Jonas Skrettingland. Valgkomite: Erik Tangedal (til 2012), Reimar Eivind Brun (til 2013) og Ellen Vea Rosnes (til 2014).

Aktiviteter som er fulgt opp av hovedstyret i 2011

Hovedstyret for Vennskapsforeningen har hatt fire styremøter hvorav tre telefonstyremøter i året som gikk: 01.02.11, 09.04.11, 31.05.11, 06.09.11. Hovedstyret har behandlet 46 saker. Hovedstyret har arbeidet med flere saker. Her nevnes bare noen av de viktigste:

- Norad avsto videre støtte til utgivelsen av Madagaskarforum og VNMs informasjonsarbeid. VNM anket avgjørelsen og fikk kr 40.000 i 2011 samtidig som det ble gjort klart at dette ble siste gangen. Årsaken er at Norads retningslinjer for informasjonsstøtte er blitt endret.
- På bakgrunn av denne avgjørelsen tok styret opp saken på årsmøtet 09.04.2011. Det ble da vedtatt at kontingenten skulle heves til kr 250 for hovedmedlemmer og kr 100 for husstandsmedlemmer fra året 2012.
- Medlemsblad og månedlige nyheter til medlemmene har vært fulgt opp.
- Hovedstyret har også engasjert seg i en del lobby saker vedrørende utviklings-samarbeidet med Madagaskar, spesielt i forhold til omdanning av den tidligere norske skolen på Madagaskar til et Kurs- og kompetansesenter. UD har bevilget kr 5 mill. til saken og i desember ble det arrangert en nettverkskonferanse på Antsirabe der norske og gassiske akademiske institusjoner samarbeider om student- og lærerutveksling, forskning og undervisning.

- Hovedstyret opprettet to underutvalg i 2010: Utvalg for miljø og utvikling med Arne Dragsund som leder, og Utvalg for menneskerettigheter med John Magnus Nygaard som leder. Disse er kommet med aktive innspill på hver sitt kompetanseområde i 2011.
- Vennskapsbyforeningen Antsirabe – Stavanger (VAS) er nedlagt og aktivitetene i forhold til samarbeidet mellom Antsirabe og Stavanger tas hånd om av lokalforeningen i Stavanger. Arkivet er innlevert til Stavanger kommunes byarkiv.
- Hovedstyret tilrettelegger arbeidsforholdene for lokalforeningene i Oslo og Stavanger. Når det gjelder regnskapet, viser vi til egen regnskaps- og revisjonsrapport.

Nettsidene www.madagaskar.no

Nettsidene redigeres av Heri Ramampiaro ved NTNU. Nettsidene inneholder artikler, bilder, videoer, samtlige nummer av Madagaskar-forum, kontinuerlig nyhetsstoff og aktuelle lenker. Det arbeides stadig med å oppdatere sidene.

Månedlige nyheter: «Madagaskar-nytt»

Hver måned har Øyvind Dahl redigert nyhetsmeldinger fanget opp fra Internett. Disse blir kontinuerlig lagt ut på nettsidene og hver måned sendt ut til medlemmene via e-post til de som har registrert adresser, og i konvolutter til de medlemmene som ikke har e-post.

Medlemsregisteret og medlemsverving

Det er et stort arbeid å vedlikeholde og oppdatere medlemsregisteret. Jakob Vea arbeider kontinuerlig med å oppdatere medlemsdata. Foreningen hadde ved årets slutt ca 550 aktive medlemmer, noe som er ny rekord. Foreningen er landsdekkende. Medlemmer av foreningen finnes fra Alta i nord til Kristiansand i sør. Kontingenten har hele året vært kr 150 for enkeltmedlem og kr 50 for husstandsmedlem. Fra 2012 blir den henholdsvis kr 250 og kr 100.

Medlemsbladet: Madagaskar-forum

Madagaskar-forum har kommet ut med to nummer i 2011. Bladet inneholder artikler vedrørende politikk, miljø, kultur, turisme, norsk-gassisk samarbeid og annet aktuelt stoff. Bladet har også vist seg som et godt tiltak for å verve nye medlemmer til foreningen.

Alle i redaksjonskomiteen arbeider på frivillig basis. Redaktør Linn Krogh Hansen gjør en svært god jobb. Vi har fått innvilget fritak fra mva. Vi har etablert et kundeforhold til Posten slik at bladet distribueres direkte fra trykkeriet. Anita R. Hetland er engasjert som grafisk formgiver.

Redaksjonskomite: Komiteen besto i 2011 av Linn Krogh Hansen (redaktør), Øyvind Dahl (redaksjonsas-

sistent), Erik Tangedal, Arne Morten Rosnes og Sophie Küspert-Rakotondrainy.

Lokalforeningen i Oslo

Styret i lokalforeningen i Oslo hadde følgende sammensetning: Arnhild Fjose, leder (til 2012); Bjørn Sverre Lie, kasserer (til 2012); Gudrun T. Lund, sekretær (til 2013); Joelyne Arnesen (til 2013); Rolf Andreas Eriksen, 1. vara (til 2012); Ørjan Krogh Hansen (2. vara). Revisor: Kari Honningdal (til 2012). Valgkomite består av Dag Arne Roum (til 2012); Sambatra Sivertsen (til 2013); Jon Randby (til 2014).

Aktiviteter i lokalforeningen i Oslo

10. mars: Birger Veum: «Arbeidet i VNM sitt utvalg om menneskerettighetsspørsmål på Madagaskar». Årsmøte for lokalforeningen. Bidrag også fra Michel Sabir Michaël Ratovonasy fra Toliara.

9. april: Øyvind Dahl: «Lovasoa- den gode arv – Antsirabe Cross-Cultural Competence Centre». Årsmøte for hovedforeningen for VNM.

28. mai: Sommeravslutning på hytta til Marit og Bjørn Sverre Lie.

15. sept.: May Lise Talgø: «Green Pilots og Grønn Hverdag – vennskap for et bedre miljø.»

10. nov.: Karina Hestad Skeie og Hilde Nielszen: «Politikkens magi. Vekkelsesbevegelsen Fifohazana og nasjonal politikk på Madagaskar»

Lokalforeningen i Stavanger

Styret i lokalforeningen i Stavanger hadde følgende sammensetning: Marit Breen, leder (til 2012); Svein Nielszen, nestleder (til 2012); Ingvald Svandal, kasserer (til 2013), Leif Ydstebø, sekretær (til 2013); Johanne B. Skjæveland (til 2013); Per Skjæveland 1. vara, (til 2012); Suzanne Razafimasy Valdeland 2. vara (til 2012). Revisor: Jakob Vea. Valgkomite: Rado Rabenorolahy (til 2012); Rivo Razakandriana (til 2013); Marta Dale (til 2014).

Aktiviteter i Lokalforeningen i Stavanger

21. feb.: Øyvind Dahl: «Lovasoa- den gode arv – Antsirabe Cross-Cultural Competence Centre» Varordfører Bjørg Tysdal Moe innledet til samtale om samarbeidet mellom Antsirabe og Stavanger.

26. mars: Sunniva Gylver: «Erfaringer etter ett år på Madagaskar for KFUK-KFUM.» Årsmøte for lokalforeningen.

29. aug.: Øystein Nedrebø: «Å undervise i engelsk, miljø og demokrati på Madagaskar». Malvin Tomren orienterte om den politiske situasjonen på Madagaskar.

3. okt.: Jone Schanche Olsen: «Psykiatri på Madagaskar». Øyvind Dahl orienterte om det nye veikartet som er undertegnet av gassiske politikere 17. september.

Sak på årsmøtet i Stavanger 14. april 2012

Forslag til justering av vedtekter

Hovedstyret ønsker å endre reglene for gjennomføring av valgene slik at medlemmer til hovedstyret og varamedlemmer til hovedstyret velges hver for seg. Det kan gjøre det lettere å få med folk som ikke vil binde seg for to år. Et annet argument er at det kan gjøre det lettere å finne folk til spesialfunksjoner som for eksempel kassererjobben. Endringene bør gjelde både hovedforeningen og lokalforeningene. Forslaget medfører endring av paragraf 5.2.2 og 7.3.1

Nåværende ordlyd:

5.2.2 Valg av leder foregår særskilt etter forslag fra valgkomiteen. Leder velges normalt for to år. Valg av hovedstyremedlemmene og varamedlemmer foregår slik at de som har fått flest stemmer blir medlemmer av Hovedstyret, mens de to som har fått flest stemmer deretter, blir varamedlemmer.

7.3.1 ... Valg av øvrige styremedlemmer og varamedlemmer foregår slik at de som har fått flest stemmer blir medlemmer av Lokalstyret, mens de to som har fått flest stemmer deretter, blir varamedlemmer. ...

Vi ønsker å endre dette slik:

5.2.2 Valg av leder foregår særskilt etter forslag fra valgkomiteen. Leder velges normalt for to år. Valg av hovedstyremedlemmene og varamedlemmer foregår hver for seg.

7.3.1 ... Valg av øvrige styremedlemmer og varamedlemmer foregår hver for seg....

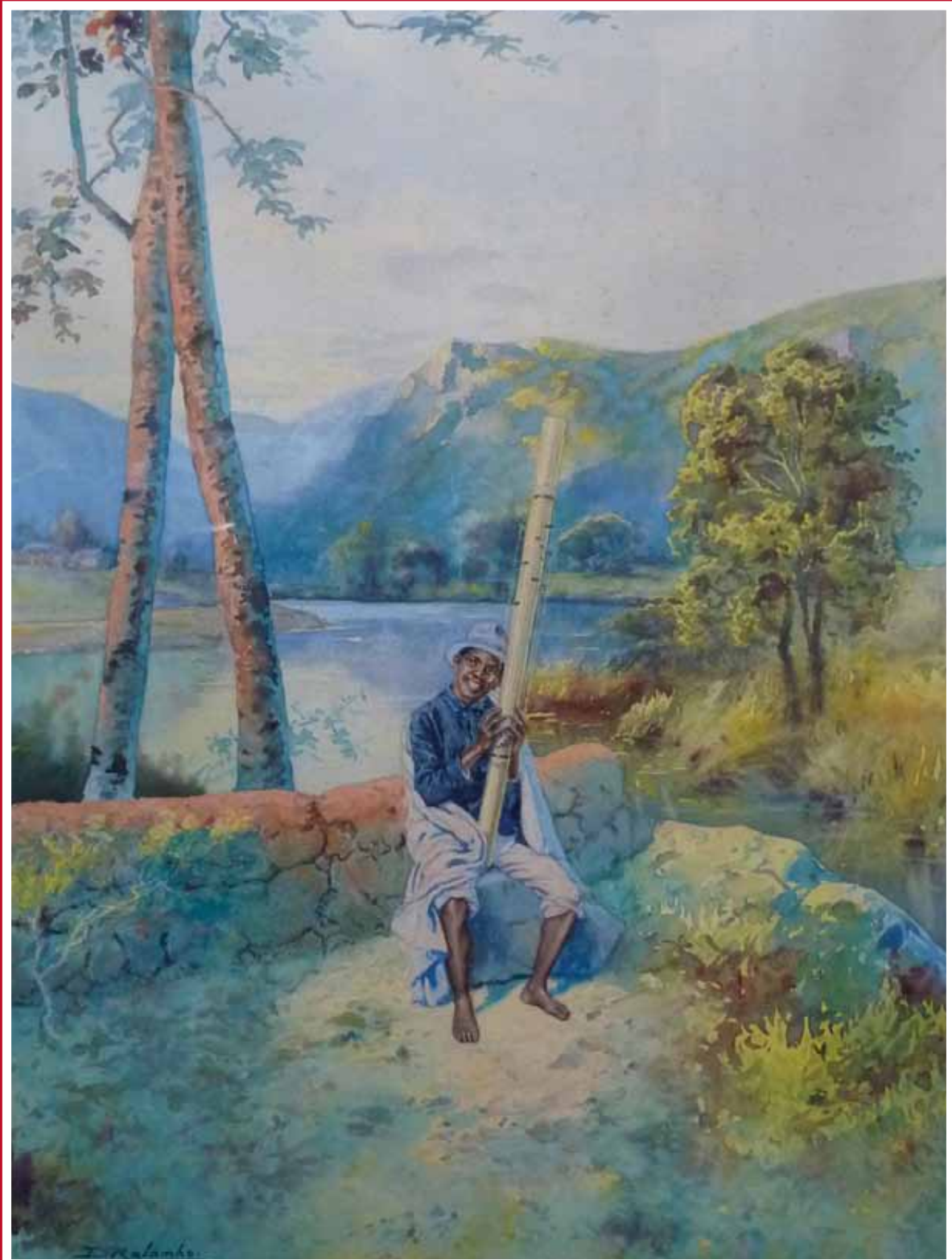

◀ Trofast medlem Jorunn Sundby utveksler tanker med en av kveldens dyktige foredragsholdere, dr. Karina Hestad Skeie.
Foto: Bjørn Sverre Lie

► Fra v. Simon og Reidun Høimyr og Finn og Jytte Andresen i hyggelig samtale.
Foto: Bjørn Sverre Lie

RETURADRESSE: JAKOB VEA, KAIGATEN 90, 4280 SKUDENESHAVN

Emile Ralambo: «Mann spiller på bambuskarpe - valiha»